

Tittel: Temaark: Kontroll med foretakssammenslutninger	Dok.nr: VU002
	Rev.dato: 25.04.2017
	Rev.nr: 02
Utarbeidet av: Konkurransetilsynet	Side: 1 av 5

INNHold

1	BAKGRUNN	2
2	KONKURRANSEANALYSE OG EFFEKTIVITETSGEVINSTER	2
3	TILKNYTTETE BEGRENSNINGER	3
4	INNGREP MOT FORETAKSSAMMENSLUTNINGER MV	3
5	MELDEPLIKT	3
6	GJENNOMFØRINGSFORBUD	5
7	KLAGEADGANG	5
8	SANKSJONER	5

Tittel:	Temaark: Kontroll med foretakssammenslutninger	Rev.dato:	25.04.2017
		Side:	2 av 5

1 Bakgrunn

Konkurransetilsynet skal forby foretakssammenslutninger som i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse, særlig som et resultat av at en dominerende stilling skapes eller styrkes. Kontrollen med foretakssammenslutninger etter konkurranseloven kapittel 4 innebærer at Konkurransetilsynet fører tilsyn med strukturen i markedet, mens reglene i kapittel 3 forbyr visse former for konkurransebegrensende atferd.

Fusjoner og oppkjøp er typiske eksempler på foretakssammenslutninger. Andre eksempler er overtakelse av kontroll over et foretak gjennom en aksjonæravtale, eller andre typer avtaler som innebærer mulighet til å utøve avgjørende innflytelse over foretaket. I enkelte tilfeller er opprettelsen av et fellesforetak (joint venture) en foretakssammenslutning.

Konkurransetilsynet har også adgang til å gripe inn mot erverv av andeler i et foretak selv om ervervet ikke fører til kontroll over foretaket.

2 Konkurransanalyse og effektivitetsgevinster

Når Konkurransetilsynet skal vurdere om en foretakssammenslutning i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse, må tilsynet foreta en analyse av virkningene den vil kunne få på markedene som berøres av transaksjonen.

For å få tilstrekkelig informasjon om foretakssammenslutningen vil det som regel være nødvendig å innhente opplysninger fra kunder, konkurrenter og leverandører.

Foretakssammenslutninger mellom faktiske eller potensielle konkurrenter kan hindre effektiv konkurranse ved at det oppstår ikke-koordinerte virkninger og/eller horisontale koordinerte virkninger. Foretakssammenslutninger mellom foretak som opererer på ulike ledd i verdikjeden, såkalte vertikale foretakssammenslutninger, kan også hindre effektiv konkurranse. Dersom en foretakssammenslutning hindrer effektiv konkurranse vil de involverte foretak kunne utøve markedsmakt.

Markedsmakt kan utøves gjennom prisøkninger, reduksjon i produksjonen, dårligere utvalg og kvalitet på varer og tjenester, mindre innovasjon eller endring av andre konkurranseparametere.

Kommisjonens retningslinjer for vurdering av horisontale foretakssammenslutninger og retningslinjer for vurdering av ikke-horisontale foretakssammenslutninger kan gi nyttig veiledning også i forhold til foretakssammenslutninger som vurderes etter den norske konkurranseloven.

En foretakssammenslutning skal likevel ikke forbys dersom den medfører effektivitetsgevinster som kommer kundene til gode, og disse gevinstene oppveier tapet kundene vil kunne bli påført ved redusert konkurranse som følge av foretakssammenslutningen. Bakgrunnen for dette er at foretakssammenslutningen da ikke i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse.

For at slike effektivitetsgevinster skal kunne vektlegges, må gevinstene komme kundene til gode, være ervervsspesifikke og dokumenterte. Disse tre vilkårene er kumulative.

Tittel:	Temaark: Kontroll med foretakssammenslutninger	Rev.dato:	25.04.2017
		Side:	3 av 5

3 Tilknyttede begrensninger

I tilknytning til en foretakssammenslutning kan det være avtalt begrensninger i aktørens handlefrihet, som isolert sett vil kunne være i strid med forbudene i konkurranseloven §§ 10 og 11 mot henholdsvis konkurransebegrensende samarbeid og utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling. Eksempler på dette er konkurranseklausuler som innebærer at kjøperen av virksomheten i en overgangsperiode er sikret mot konkurranse fra selger, eller kjøps- og leveringsforpliktelser mellom kjøper og selger.

Konkurransetilsynet vil vurdere om foretakssammenslutningen eller ervervet sammen med de tilknyttede begrensningene i betydelig grad vil hindre effektiv konkurranse. Dersom Konkurransetilsynet ikke griper inn mot foretakssammenslutningen, vil begrensninger som er direkte knyttet til foretakssammenslutningen og nødvendige for gjennomføringen av den, ikke være i strid med forbudene i konkurranseloven §§ 10 og 11. Kommisjonens retningslinjer for tilknyttede begrensninger kan gi veiledning om hva som er omfattet av dette begrepet. Det er i utgangspunktet opp til partene selv å vurdere om slike begrensninger kan anses som lovlige.

4 Inngrep mot foretakssammenslutninger mv.

Hvis det er grunnlag for å gripe inn mot en foretakssammenslutning, skal Konkurransetilsynet forby den. Forbudet kan omfatte utfyllende bestemmelser som er nødvendige for at formålet med forbudet blir oppnådd. Konkurransetilsynet kan oppnevne en forvalter til å bistå ved gjennomføringen av vedtaket.

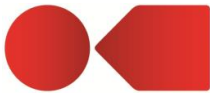
Dersom Konkurransetilsynet finner at avhjelpende tiltak foreslått av melderne vil avbøte de konkurransebegrensende virkningene som foretakssammenslutningen kan føre til, skal tilsynet fatte vedtak om inngrep hvor foretakssammenslutningen tillates på disse vilkårene. Konkurransetilsynet kan knytte forpliktelser til vedtaket for å sikre at vilkårene oppfylles. Kommisjonens utkast til retningslinjer om avhjelpende tiltak kan gi veiledning om hvilke typer tiltak som kan bli aktuelle. Konkurransetilsynet kan etter forslag fra melderne oppnevne en forvalter til å bistå ved gjennomføringen av vedtaket.

5 Meldeplikt

For at Konkurransetilsynet skal bli gjort oppmerksom på og få informasjon om foretakssammenslutninger, er det innført meldeplikt. Kravene til innholdet i en Melding følger av konkurranseloven §§ 18 a og 18 b. Konkurransetilsynet har gitt [Retningslinjer for melding av foretakssammenslutning](#), som angir hvilke opplysninger en slik Melding skal inneholde.

Foretakssammenslutninger hvor de involverte foretakene har en samlet omsetning i Norge under 1 milliard kroner, er unntatt fra meldeplikten. En foretakssammenslutning er dessuten unntatt fra meldeplikten dersom kun ett av de involverte foretakene har en årlig omsetning i Norge over 100 millioner kroner. Det er tilstrekkelig at ett av disse vilkårene er oppfylt for at foretakssammenslutningen skal være unntatt fra meldeplikten.

Det opp til partene selv å bestemme når de vil gi tilsynet melding om foretakssammenslutningen, så lenge partene ikke har begynt å gjennomføre foretakssammenslutningen. Det er imidlertid forbudt å gjennomføre fusjoner og oppkjøp som er meldepliktige etter konkurranseloven før Konkurransetilsynet har behandlet saken. Gjennomføringsforbudet gir dermed en oppfordring til å melde foretakssammenslutningen

Tittel:	Temaark: Kontroll med foretakssammenslutninger	Rev.dato:	25.04.2017
		Side:	4 av 5

så tidlig som mulig. Foretakssammenslutningen må imidlertid kunne beskrives konkret nok til at Konkurransetilsynet anser at meldingen tilfredsstillende innholdskravene.

Enkelte typer foretakssammenslutninger som er lite egnet til å påvirke konkurransen, kan inngis ved en forenklet melding, selv om transaksjonen overstiger terskelverdiene. Innholdskravene til en forenklet melding fremgår av forskrift om melding av foretakssammenslutninger § 4 annet ledd. For mer informasjon om hvilke transaksjoner som er underlagt forenklet meldeplikt, se [Retningslinjer for forenklet melding](#).

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i konkurranseloven § 24 be om opplysninger utover det som følger av kravene til Melding, dersom det er behov for det. Det samme gjelder ved inngivelse av forenklet melding.

Et foretak kan også på frivillig grunnlag inngi en Melding for å avklare om det er aktuelt med inngrep. Dette gjelder selv om foretakssammenslutningen er unntatt fra meldeplikt etter konkurranseloven § 18 annet ledd. Ved erverv av andeler i foretak som nevnt i konkurranseloven § 16 a kan det også inngis en frivillig melding for å avklare om det er aktuelt med inngrep.

Det gjelder en rekke frister for Konkurransetilsynets behandling av en sak etter reglene om kontroll med foretakssammenslutninger. Konkurransetilsynet må senest innen 15 virkedager etter at Meldingen er mottatt, informere melderne dersom tilsynet finner at kravene til Melding ikke er oppfylt. Dersom meldingen er mangelfull, løper fristene som følger nedenfor fra første virkedag etter at de manglende opplysningene er mottatt, jf. forskrift om melding av foretakssammenslutninger § 1 annet ledd.

Konkurransetilsynet må innen 25 virkedager fra meldingen er mottatt, varsle at vedtak kan bli aktuelt, jf. konkurranseloven § 16 første ledd jf. § 20 annet ledd. Gis ikke slikt varsel, kan Konkurransetilsynet ikke gripe inn etter § 16 eller § 16a.

Dersom melderne fremsetter forslag om avhjelpende tiltak innen 20 virkedager fra meldingen er mottatt, forlenges Konkurransetilsynets frist med 10 virkedager. Dersom forslag fremsettes innen fristen kan Konkurransetilsynet innen 35 virkedager fra melding ble mottatt fatte vedtak om inngrep som tillater foretakssammenslutningen på de vilkår partene har foreslått, eller begrunne i et varsel hvorfor disse ikke er egnet til å avbøte konkurranseproblemer foretakssammenslutningen kan føre til.

Konkurransetilsynet må snarest mulig, og senest innen 70 virkedager fra meldingen ble mottatt, fatte vedtak som stadfester fremsatt forslag om avhjelpende tiltak fra melderne, eller legge frem begrunnet forslag til forbudsvedtak.

Dersom melderne fremsetter nytt eller revidert forslag om avhjelpende tiltak senere enn 55 virkedager fra meldingen er mottatt, forlenges Konkurransetilsynets frist med tilsvarende antall virkedager, likevel slik at fristen ikke kan overskride 85 virkedager fra meldingen er mottatt.

Forslaget til forbudsvedtak forelegges partene til uttalelse med en frist på 15 virkedager. Konkurransetilsynet må treffe sitt vedtak innen 15 virkedager fra tilsynet har mottatt partenes uttalelse. Dersom det er fremsatt et nytt eller revidert forslag om avhjelpende tiltak etter at Konkurransetilsynet har lagt frem begrunnet forslag til forbudsvedtak, kan fristen for å treffe vedtak forlenges med 15 virkedager. Etter anmodning eller samtykke fra melderne kan denne fristen forlenges ytterligere med inntil 15 virkedager.

Tittel:	Temaark: Kontroll med foretakssammenslutninger	Rev.dato:	25.04.2017
		Side:	5 av 5

Forslag om avhjelpende tiltak anses ikke som fremsatt før forslag til offentlig versjon av forslaget i henhold til konkurranseloven § 18 b er inngitt. Fristene for Konkurransetilsynets saksbehandling begynner ikke å løpe før Konkurransetilsynet har mottatt en forslag til offentlig versjon av dokumentene i henhold til § 18 b.

Fristene for Konkurransetilsynets saksbehandling etter konkurranseloven § 20 annet og fjerde ledd slutter å løpe dersom noen av de involverte foretak etter å ha mottatt skriftlig krav om å gi opplysninger innen en bestemt frist, ikke oppfyller kravet. Kravet anses ikke som oppfylt før Konkurransetilsynet har mottatt forslag til offentlig versjon av dokumentene i henhold til § 18 b. Partene skal informeres om at fristen har sluttet å løpe. Fristen begynner å løpe igjen når Konkurransetilsynet mottar de etterspurte opplysninger.

Konkurransetilsynet er pålagt å kunngjøre visse opplysninger om alle foretakssammenslutninger som meldes til tilsynet. Bakgrunnen for dette er blant annet at berørte tredjeparter skal få anledning til å fremme synspunkter om hvorvidt foretakssammenslutningen bør godkjennes eller ikke. Informasjon om meldte foretakssammenslutninger er tilgjengelig på Konkurransetilsynets nettsider.

6 Gjennomføringsforbud

Det er forbudt å gjennomføre fusjoner og oppkjøp som er meldepliktige etter konkurranseloven før Konkurransetilsynet har behandlet saken. Dette innebærer at partene må unnlate å gjennomføre transaksjonen. Når en foretakssammenslutning er meldt til Konkurransetilsynet ved en Melding, gjelder gjennomføringsforbudet frem til Konkurransetilsynet har avsluttet behandlingen av saken. Overtredelse av gjennomføringsforbudet vil normalt bli sanksjonert med overtredelsesgebyr.

7 Klageadgang

Hvis Konkurransetilsynet treffer et vedtak om inngrep, kan vedtaket påklages av partene innen 15 virkedager. Konkurransetilsynet skal bringe klagen inn for Konkurransklagenemnda senest 15 virkedager etter at den er mottatt. Det gjelder frister for Konkurransklagenemndas behandling av saken.

8 Sanksjoner

Ved brudd på konkurranseloven kan både sivil- og strafferettslige sanksjoner anvendes. Etter konkurranseloven § 29 kan Konkurransetilsynet ilegge foretaket overtredelsesgebyr for en rekke overtredelser av loven.

I tillegg kan personer straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år for forsettlig eller grovt uaktsomme overtredelser av konkurranseloven etter § 32.

For å sikre overholdelse av enkeltvedtak gitt i medhold av konkurranseloven og pålegg om å gi opplysninger etter § 24, kan Konkurransetilsynet etter § 28 ilegge tvangsmulkt som løper inntil forholdet er rettet.